

osídlenia v poľských krajinách od predrímskeho obdobia po obdobie sťahovania národov (R. Madyda-Legutko, Rodzińska-Nowak), tiež na užšie prírodovedné charakteristiky (napr. vlastnosti pôdy ako ukazovateľ a zmeny klímy, životného prostredia a antropopresie – M. Degórski), regionálne a miestne podmienky environmentálnych zmien a ich záznam vo fluvialných systémoch (P. Gębica), ovocie a semená z archeologických nálezísk ako zdroj poznatkov o paleoenviromente (A. Mueller-Bieniek), zmeny v lesných spoločenstvách v sprásových oblastiach Malopoľska: údaje založené na antrakologickom výskume neolitických a včasnobronzových nálezísk (M. Moskal-del Hojo), resp. na užšie regióny či lokality (napr. výsledky výskumu prírodných podmienok osídlenia na konci pleistocénu v Podhalí (P. Valde-Nowak a kol.), zmeny prírodného a kultúrneho prostredia od neolitu po stredovek v predpolí Karpát na príklade mikroregiónu osady Cieszacin Wielki (M. Łanczont a kol.), malakologické a geochemické ukazovatele environmentálnych zmien v údolí Mlecza v holocéne (W. P. Alexandrowicz a kol.), topografia oblasti, podmienky prírodného prostredia a siete neolitického osídlenia Sandomierskej pahorkatiny (H. Kowalewska-Marszałek a kol.), ekokultúrne podmienky ľudskej činnosti v holocéne v severnom predpolí Sandomierskej pahorkatiny (M. Szeliga a kol.), zmeny v prírodnom prostredí a ich vplyv na podmienky života človeka v holocéne na náhornej plošine Nałęczów (J. Nogaj-Chachaj), dejiny osídlenia v Niecej Podhalańskiej a susedných oblastiach počas neskorého holocénu vo svetle malakologického výskumu (S. Skoczylas, W. P. Alexandrowicz). Diskusiu, vzhľadom na metodológiu získavania dát vyvolala prezentácia Paleoenviromentálne podmienky na mohylníku na lokalite Cieszacin Wielki (J. Nogaj-Chachaj a kol.).

Obr. 1. Archeoskanzen v poľskej Trzcini. Foto: organizátori konferencie.

Slovenského územia sa dotkli prednášky M. Pawlikowského: Vplyv prostredia na činnosť človeka v neskorom paleolite. Región Piešťany – Moravy a autorky tohto príspevku: Vplyv prírodného prostredia na osídlenie slovenského Horného Potisia v mladšej a neskorej dobe bronzovej, okrajovo tiež búrlivo diskutovaný referát prednesený F. Welcom: Pokus o nájdenie súvislosti medzi klimatickými zmenami v severnej a strednej Európe a migráciou germánskych kmeňov a ich náporom na rímsky Limes v prvých storočiach nášho letopočtu.

Interdisciplinárne odborné stretnutie organizačne zabezpečilo Podkarpatské múzeum v Krosne pod vedením J. Gancarského – ako je to v tomto múzeu nepísaným pravidlom – na vysokej profesionálnej úrovni. Z konferencie bude vydaný publikačný výstup.

Mária Kotorová-Jenčová

28. stretnutie východoslovenských archeológov v Stropkove

Stretnutie východoslovenských archeológov, seminár, ktorý sa niekoľko desaťročí teší záujmu archeologickej obce na východnom Slovensku s prienikmi už aj do zahraničia, sa 13. 11. 2019 konal v Kaštieli Stropkov. Organizátorom podujatia je Slovenská archeologická spoločnosť pri SAV v Nitre, Archeologický ústav SAV v Nitre a vždy iná organizácia, ochotná prevziať rolu hostiteľa. Tohtoročný 28. ročník spoluorganizovalo Krajské múzeum v Prešove – pobočka Kaštieľ Stropkov. V reprezentačnej sále kaštieľa sa v príjemnej kolegiálnej atmosfére zišlo vyše 30 účastníkov, archeológov z akademických, múzejných, pamiatkarských pracovísk, zo sféry súkromných spoločností, doplnených o miestnych priaznivcov archeológie. 11 referátov a 4 posterové prezentácie predstavili nielen najaktuálnejšie terénne aktivity na východnom Slovensku, v Poľsku, na Ukrajine a v Českej republike, ale aj výsledky hlbšieho teoretického bádania a nové formy výskumnej dokumentácie a prezentácie. Úvodným referátom nestorky východoslovenskej archeológie a zakladateľky týchto stretnutí M. Lamiovej-Schmiedlovej vzdali účastníci hold významnej postave archeológie východného Slovenska J. Pastorovi. Prehľad jeho najdôležitejších výskumov, doplnený osobnými spomienkami na viac ako skromné technické vybavenie vtedajšieho výskumníka, zarezonoval najmä v kontexte neskorších prezentácií súčasných dokumentačných a prezentačných možností. Referát E. Horváthovej z AÚ SAV, pracovisko Košice, o výsledkoch ostatnej výskumnej sezóny v Prešove predstavil jednu z najvýznamnejších a najkomplexnejšie preskúmaných lokalít badenskej kultúry na východnom Slovensku. Autorka zasadila lokalitu do širšieho geografického kontextu a predstavila aj výsledky teoretickej analýzy materiálu. Za kolektív autorov (R. Hreha, L. Luščíková, R. Malček, M. Švihurová) z toho istého pracoviska (AÚ SAV)

odprezentoval R. Malček predbežné výsledky a náročné podmienky záchranných výskumov na trase plynovodu v k.ú. Drahňova a Krišovskej Lieskovej. Š. Olšav (AÚ SAV Nitra a UK Bratislava) priblížil výskumné aktivity v roku 2019 na lokalite Nižná Myšľa s predstavením zaujímavých zrekonštruovaných tvarov keramiky. Dopoludňajší blok prednášok uzavreli kolegovia z Poľska – J. Gancarski a P. Madej (Podkarpatské múzeum Krosno). Predstavili výskum na jedinečnej starobronzovej a včasnostredovekej lokalite Trzcinica v areáli súčasného archeoskanzenu Karpacka Troja. Výskum sa realizoval na základe prospekcie pomocou gradiometra, čím autori zároveň prezentovali aj možnosti a obmedzenia tejto metódy.

Počas popoludňajšej prestávky sa mohli účastníci stretnutia zoznámiť s výskumom severnej línie opevnenia a severovýchodnej bašty Stropkovského hradu s výkladom vedúceho výskumu M. Comissa.

Bohatý popoludňajší program otvorila typologicko-analytická prezentácia keltskej keramiky zo Zemplína zo starších výskumov (2001, 2002) autorky E. Miroššayovej, ktorá v závere pomenovala tiež základné potreby ďalšieho výskumu, najmä riešenie podielu Dákov na kultúrnej profilácii osídlenia v Zemplíne v 1. storočí pred Kr. Ďalší zahraničný účastník, I. Prochnenko z Užhorodskej univerzity, kriticky prezentoval výskum hradu Hust v Zakarpátí, ktorý vyvracia zaužívané predstavy o datovaní hradu a posúva ho do podstatne mladšieho obdobia. Najčerstvejšie výsledky výskumov roku 2019 uzavrel Marián Čurný (Zemplínske múzeum v Michalovciach) priblížením výskumov na lokalitách Kráľovský Chlmec, Michalovce – kaštieľ a Vinné. Jeho prednáška pokračovala ešte dlho po oficiálnom ukončení seminára konzultáciami nad prineseným materiálom.

Asi najväčšiu diskusiu vyvolalo predstavenie modernej metódy dokumentácie nálezových situácií – fotogrametrie M. Comissom (spoločnosť 376AD s.r.o.). Podtitul jeho prednášky – “Cesta od milimetráku po 3D fotogrametriu” – by po diskusii bolo možné premenovať na „milimetrák kontra 3D fotogrametria“. Práve aj na vyjasňovanie si názorov a skúseností takéto stretnutia majú slúžiť. To stropkovské určite slúžilo. Podobnú tému predstavila dvojica M. Sabol a R. Olšava (ArcheoSpace s.r.o.), ktorí predstavili nielen terénne aktivity svojej spoločnosti v Českej a Slovenskej republike v roku 2019, ale tiež spôsoby ich dokumentácie (aj milimetrák aj fotogrametriu) a digitalizačné aktivity. Téma prístupnosti lidarového mapovania na Slovensku vyvolala tiež zaslúženú diskusiu. Záverečným referátom predstavila autorka tohto príspevku archeologickú mapu stropkovského regiónu vrátane doteraz neznámych nálezov z pozostalosti J. Cichého.

Obr. 1. Účastníci 28. Stretnutia východoslovenských archeológov. Foto: M. Kotorová Jenčová.

Napriek pokročilému podvečernému času sa účastníci seminára ešte so záujmom zoznámili s vystavenými posterami. Z. Kasenčáková a P. Ďurica (376AD s.r.o.) zaujali možnosťami rozšírenej reality pri prezentácii archeologických lokalít a nálezov s využitím tak priamo v teréne ako aj v múzejnej praxi. Autorské kolektívy ďalších posterov – D. Repka, M. Hudák, M. Hudáková, J. Timura, M. Hložek, D. Oravkinová – zastúpil J. Timura, ktorý predstavil zberové nálezy z doby laténskej z Hozelca, okr. Poprad, sklenené koráliky z detského hrobu z Hrabušíc a nové nálezy z doby bronzovej z lokality Gánovce – Za stodolami.

Pri záverečnom zhodnotení seminára bola referujúcim navrhnutá možnosť publikovať príspevky v zamýšľanom elektronickom zborníku. Zároveň bola prednesená možnosť zorganizovania seminára na najviac diskutovanú tému nových metód dokumentácie terénnych výskumov.

Tak ako je zvykom na týchto stretnutiach, oznámil sa záujemca o spoluorganizovanie budúročného – 29. stretnutia. Bude ním Zemplínske múzeum v Michalovciach.

28. stretnutie východoslovenských archeológov v Stropkove bolo odborne prospešným a kolegiálne príjemným stretnutím komunity archeológov z východného Slovenska a hostí zo zahraničia. Za organizátorov verím, že si takýto pocit odniesli všetci.

Mária Kotorová Jenčová